

Jan Rensink, beheerder van de Natuurtuin over de Natuurtuin:

'In de natuurtuin zoekt iedere plant zijn eigen plekje. De tuin is constant in beweging. In de loop van de jaren zie je steeds een verschuiving van plantensoorten. Zo zijn de onkruiden uit de beginperiode helemaal verdwenen en doet jaren later de orchidee haar intrede. Er is een hoekje in de natuurtuin waar we de afgelopen 20 jaar geen onderhoud hebben gedaan. Daar is de natuur dus volledig zijn gang gegaan. Vlaamse gaaien hebben er jaren geleden eikeltjes in de grond gestopt en zie het resultaat: een bos met eikenbomen. Iedere week is de tuin weer anders. Vooral in het voorjaar is de tuin op zijn mooist en staat de tuin volop in bloei. Maar ook in het najaar bloeit er nog van alles, zoals de pastinaak en de hertshooi.

De komende weken gaan de orchideeën bloeien en dat is een prachtig gezicht. De orchideeën staan direct na de ophaalbrug en vallen goed op omdat de andere vegetatie nog laag is. Padden en kikkers hebben onlangs hun dril afgezet. Deze diertjes trekken steeds naar dezelfde plek om hun dril af te zetten. Reigers komen daar weer op af en daar kan ik me soms erg kwaad om maken. Maar ja, het blijft de natuur. Vogels broeden er en de muis is goed vertegenwoordigd zoals de bosmuis, spitsmuis en dwergmuis. Een drukte van belang zou je zeggen, maar toch overheerst de rust. In het weekend zijn er veel bezoekers, maar doordeweeks is het er heerlijk rustig en dan geniet ik. Ik ben er dagelijks te vinden en vind de natuurtuin iedere dag weer mooi. De natuurtuin wordt na al die jaren van mezelf.'

deuren heeft geopend, kan het er erg druk zijn. Dat een vaste beheerder noodzakelijk zou zijn is achteraf volledig bewaarheid gebleken. Zonder continue zorg en een vast aanspreekpunt had de tuin al gauw zijn glans verloren. De kwaliteit van het ontwerp en het door de jaren heen stabiele beheer maakt de tuin tot 'iets bijzonders'. Kortom, de 25 jaar ervaring met de Zoetermeerse natuurtuin heeft geleerd dat een stabiele gemeentelijke basis in de vorm van een deskundige vaste beheerder, aangevuld met en gesteund door groepen vrijwilligers, essentieel is om het indertijd gestelde paradijsje te verwezenlijken. ■

Activiteiten op zondag 18 mei

- een 'vroeg vogelexcursie' in de vroege ochtend, georganiseerd door leden van de Vogelwerkgroep Zoetermeer.
- De hele dag rondleidingen in de tuin door natuurgidsen.
- Kunstenaarscollectief 'Terra' maakt kunstwerken, opgebouwd of samengesteld uit natuurlijke materialen.
- Expositie van foto's over de natuurtuin en de natuur in Zoetermeer door Fotogroep Zoetermeer.
- Workshop met thema 'water', georganiseerd door IVN.
- Expositie van 25 jaar trouwfoto's in en bij de natuurtuin door foto Linthout en inwoners van Zoetermeer.
- Informatietent over de ontwikkeling van de natuurtuin.
- Fotowedstrijd met als thema Natuur in Zoetermeer.
- Tentoonstelling van kunstwerken van inwoners, die zich door de natuur hebben laten inspireren.
- De dag eindigt met een reünie van medewerkers, oud-medewerkers en vrijwilligers van de afgelopen 25 jaar.

De natuurtuin:

al 25 jaar

Het is de absolute parel van het Zoetermeerse natuurschoon: de natuurtuin. Deze bakermat en inspiratiebron voor natuurontwikkeling in Zoetermeer ligt verscholen in het Westerpark en bestaat alweer 25 jaar. Dit wordt feestelijk gevierd op zondag 18 mei.

De natuurtuin is ongeveer twee hectare groot en kenmerkt zich door de verscheidenheid in landschap en plantengroei. U vindt er onder meer een poldertje, dijken, een sawa en akkertjes. Op muurresten heeft zich een Hollandse rotstuin ontwikkeld. Vlak na de aanleg in 1978 is er hooi uit het Zuiderpark in Den Haag naar de tuin overgebracht. Op deze manier is een aantal plantensoorten geïntroduceerd in de natuurtuin.

Het begin...

De eerste plannen voor een heemtuin in het Westerpark stammen uit het midden van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Het uitgangspunt in die tijd was dat natuur zoveel mogelijk haar gang moest kunnen gaan. Het was de tijd van de wilde tuinen. Zoetermeer was toen volop in de groei en al stevig aan het experimenteren met natuurlijk groenbeheer. En een beetje stad is niet compleet zonder heemtuin. De beoogde heemtuin moest een wisselwerking

hebben met de directe omgeving van Zoetermeer. De kenmerken van deze omgeving werden logisch gerangschikt en op een beperkt oppervlak samengebracht: cultuur- en natuurelementen die een relatie hadden met de hier aanwezige grondsoorten en waterpeilen. Zo onstonden er allemaal verschillende soorten landschapjes zoals een poldertje, graanakkertjes, een griend en groeiden muurplanten op restanten van een boerenvestiging.

Groei en bloei

In eerste aanzet zijn alleen bomen en struiken in de tuin aangebracht. Ook over welke soorten in de diverse landschapjes het best thuishoren is lang nagedacht. De resterende gronden werden ingezaaid met grassoorten die typerend zijn voor deze specifieke plekken. Over hoe de tuin zich verder zou ontwikkelen bestond in die beginjaren niet het minste vermoeden. Ook het dierenleven is toen nauwelijks ter sprake gekomen. Wel werd het belang ingezien

van een vaste beheerder die met gevoel en liefde de tuin zou begeleiden naar een welhaast paradijselijke staat.

In ontwikkeling

De met zorg aangelegde verzameling landschapjes raakten de eerste jaren na de aan-

leg begroeid met een bonte verzameling onkruiden, die het agrarisch verleden van de aangevoerde grond overduidelijk aan het licht bracht. Met als gevolg dat de beheerder, nog ruim voor de tuin voor het publiek zou worden opengesteld, dag in dag uit bezig was met het afvoeren van kruidwagens met uitgetrokken klein hoefblad en akkerdistels.

Begin jaren '80 was definitief gekozen om de heemtuin als natuurtuin te gaan beheeren. Dit houdt in dat iedere plant zoveel mogelijk zijn eigen plekje uitzocht, zonder tussenkomst van mensenhanden. Over het uitzaaien van inheemse soorten had de gemeente in die tijd een duidelijke mening. Alleen zaad van een gemeentelijke kwekerij staat garant voor streek-eigen planten. Een actie uit de begintijd waarvan het resultaat pas veel later zichtbaar werd is het overbrengen van hooi van een orchideeënrijk grasland uit de landschappentuin van het Zuiderpark in Den Haag. Jaren later meldde de beheerder de eerste orchidee.

Sfeervol en rust

De verschillende landschapjes worden inmiddels jaar in jaar uit volgens het inmiddels uitgekristalliseerde beheerplan beheerd. Hierdoor is er langzamerhand rust gekomen in de gecreëerde natuurtuin-

milieus. Door de natuurlijke ontwikkeling zijn de eerste onkruiden inmiddels verdwenen en hebben ze plaatsgemaakt voor fijnere plantsoorten. De bezoeker is bijna zonder uitzondering onder de indruk van de sfeer en de rust die de tuin uitstraalt. Dit is toch een groot compliment voor de ontwerper van toen en de beheerder van nu.

Een tuin voor alle Zoetermeeders

Het uitgangspunt voor de natuurtuin was dat die voor alle Zoetermeeders bestemd moest zijn. Tegelijkertijd bestond de vrees dat een te grote toevloed van bezoekers de

ontwikkeling van de tuin in de weg zou kunnen staan. Na de aanleg heeft het nog jaren geduurd voordat de tuin klaar was om publiek te ontvangen. Een officiële openingshandeling heeft zelfs nooit plaatsgevonden. De ophaalbrug is in 1982 gewoon neergelaten en de eerste bezoekers hebben waarschijnlijk via mond op mond reclame voor lokale bekendheid gezorgd. Dat er toen nog van alles niet in orde was, is te lezen in één van de dagboekjes die de beheerder in die tijd nauwgezet bijhield. De pomp die de tuin van water moest voorzien viel herhaaldelijk uit en ook de twee windmolens die voor circulatie zorgden liepen

steeds vast. Hierdoor kwamen de hoogliggende sloten geregeld droog te staan. Toch ontstond er, ondanks de gebreken, in de begintijd een vaste groep bezoekers die de tuin wist te vinden en te waarderen. Na de geruisloze openstelling van de natuurtuin kwam er al snel vraag naar meer voorlichting over de natuurtuin. Het eerste informatiebord verscheen dan ook al in hetzelfde jaar. Dit bord lokte waarschijnlijk ook de eerste leerkrachten met hun schoolklassen naar de tuin. In de beginjaren is de mogelijkheid om informatie over de tuin te verstrekken snel uitgebreid. Al gauw verscheen een nieuw infor-

matiebord, inclusief rieten dak, dat de mogelijkheid bood om het hele jaar door de natuurlijke ontwikkelingen in de tuin aan het publiek te laten zien. Ook kwamen er bordjes met een toelichting op de verschillende landschapjes.

Westpunt

De informatieborden bleken toch niet voldoende voor de toenemende vraag naar informatie. In 1984 werd dan ook het bezoekerscentrum Westpunt opgericht, waarbij actieve natuurverenigingen en de beheerder een plekje kregen. Het Westpunt is van april tot november iedere zondag

geopend en vrijwilligers geven er natuurgerichte informatie. Ook vindt er elke vierde zondag van de maand een natuurexcursie plaats. De gidsen zijn allemaal vrijwilligers en worden regelmatig bijgeschoold door de beheerder.

Decor voor trouwfoto's

Een gebruik dat door de beheerders soms met gemengde gevoelens werd gadeslagen was de 'decor'- functie van de natuurtuin voor trouwreportages. Hoeveel Zoetermeerse bruidsparen in de afgelopen 25 jaar op de dag van hun leven in de tuin zijn gefotografeerd valt moeilijk te achterhalen, maar het moeten er honderden zijn geweest! Tijdens de jubileumviering op zondag 18 mei kunt u het resultaat zien van 25 jaar trouwfoto's in en bij de natuurtuin. Inwoners konden hiervoor hun trouwfoto's inleveren bij de gemeente.

'Iets bijzonders'

Na 25 jaar is de natuurtuin inmiddels niet meer weg te denken uit Zoetermeer. Naast een vaste groep trouwe bezoekers trekt de tuin ook steeds meer mensen uit de regio. Zo bezoeken opmerkelijk veel bezoekers uit Delft en sinds kort ook uit Leidscheveen de tuin. Vooral op mooie zondagmiddagen in de voorzomers, als ook het Westpunt de